

Tezarij za diplomski ispit - FTS

I. FILOZOFIJA

1. Novovjeka metafizika.
2. Søren Kierkegaard, kršćanstvo, subjektivnost i istina.
3. Hans Georg Gadamer i univerzalnost hermeneutike.
4. Etika - ćudoredan ćin kao slobodan ćin.
5. Filzofska antropologija - Povijesna pozadina razvoja antropološke misli.

II. SVETO PISMO STAROGA ZAVJETA

1. Stvarnost, narav i predmet Objave, bogoduhost Svetoga pisma, osobito klasićna biblijska mjesta, istina Svetoga pisma, književni rodovi (*Dei Verbum*).
2. Izvještaj o stvaranju ćovjeka i problematika iskonskoga grijeha (Post 1-3): književni sastav i teološka poruka.
3. Poziv, uloga i zadaća proroka u Izraelu: Iz 6,1-13; Jr 1,4-19; Ez 1-3.
4. Razvitak i važnost mesijanske ideje u Staromu zavjetu; izabrana mesijanska mjesta: Post 3,15; 49,10; Ps 2 i 110; Iz 7,14-15; 9,1-6; Zah 9,9-10; Dn 7,13-14 i Jr 31-34.
5. Psalmi: nastanak, autorstvo, razdioba i egzegeza deset izabranih psalama (1; 8; 14; 23; 58; 90; 118; 121; 126; 137).

III. SVETO PISMO NOVOGA ZAVJETA

1. Književna vrsta, faze formiranja i povijesnost sinoptićkih evanđelja. Govor na gori (Mt 5-7).
2. Posebnosti Ivanova evanđelja s posebnim osvrtom na Prolog (1,1-18).
3. Prigodnost Pavlović spisa i razvitak njegove misli prema kronologiji njihova nastanka.
4. Abrahamov lik u Pavlovoj misli prema poslanicama Galaćanima i Rimljanima.
5. Krist i njegovo svećeništvo u Poslanici Hebrejima.

IV. TEMELJNO BOGOSLOVLJE

1. Znaćenje pojma Objave, neki povijesni modeli shvaćanja Objave (epifanijski, instrukcijski, personalistićki), razlika izmeću kozmićke i povijesne objave, osnovni elementi biblijskoga iskustva Objave, kristocentrićnost novozavjetne Objave. Aktualni katolićki nauk o Objavi u svjetlu teološke predaje i dokumenata ućiteljstva Crkve: dogmatska konstitucija *Dei Verbum*, odnos izmeću Pisma, Predaje i Ućiteljstva, refleksija o vjeri kao sastavnomu dijelu događaja Objave.

2. Povijest Isusa Krista: Isusova poruka, njegova čudesa, kristološki naslovi, Isusova smrt i uskrsnuće. Vjera Crkve o Isusu Kristu: Isusovo božanstvo, njegovo otkupiteljsko djelo, teorije spasenja tijekom povijesti.
3. Kristovo obećanje i povijesno ustanovljenje Crkve kao novoga Božjega naroda. U Crkvi, koja je tijelo Kristovo i opći sakrament spasenja, postoji temeljno dostojanstvo svih vjernika i raznolikost darova, služba i zadaća. Struktura i glavne poruke konstitucije *Lumen Gentium*.
4. Služba i kolegijalno učiteljstvo biskupa te učiteljstvo Pape.
5. Crkvenost i znanstvenost bogoslovlja kao sustavnoga razmišljanja o Objavi i vjeri.

V. POVIJEST KRŠĆANSKE LITERATURE I KRŠĆANSKOGA NAUKA

1. Pojam patrologije i znanstveni status discipline. Stanje Crkve i teologije u prednicejskomu razdoblju. Opće značenje apostolskih otaca u povijesti teološke misli te najvažnije informacije o pojedinim autorima i djelima (Ignacije Antiohijski, Klement Rimski, Polikarp iz Smirne, Didaché, Pseudo-Barnabina poslanica, Hermin Pastir). Apokrifna književnost. Apologetika u drugomu stoljeću i najvažniji predstavnici (Justin, Tacijan, Aristid iz Atene, Teofil Antiohijski, Atenagora). Heretička i antiheretička književnost u drugomu stoljeću, a napose značenje Ireneja Lyonskoga). Aleksandrijska škola i najvažniji predstavnici (Klement Aleksandrijski, Origen). Začetci latinske književnosti u Africi (Tertulijan, Ciprijan).
2. Arijanska kriza između Nicejskoga i Carigradskoga sabora i najvažniji autori uključeni u raspravu u prvomu razdoblju (Atanazije Aleksandrijski, Euzebije Cezarejski, Ćiril Jeruzalemski). Problem makedonijanstva i apolinarizma. Kapadočani. Antiohijska škola (Teodor Mopsuestijski, Ivan Zlatousti).
3. Crkvena književnost na Zapadu u IV. i V. st. (Hilarije, Ambrozije, Jeronim i Augustin). Raskoli i krivovjerja na Zapadu: donatizam, maniheizam, priscilijanizam i pelagijanizam.
4. Teološke rasprave između antiohijske i aleksandrijske škole. Problem nestorijanizma i Marijino bogomaterinstvo. Efeški sabor (Ćiril Aleksandrijski, Teodoret Cirski). Problem monofizitizma i Kalcedonski sabor.
5. Pojasniti pojam *dogma* te razvoj pojma kroz povijest. Pojasniti odnos između dogme i Objave, odnosno između dogme i Svetoga pisma. Izložiti čimbenike razvoja dogme, modele razvoja dogme (J. E. Kuhn, K. Rahner), granice dogme te kriterije autentičnoga razvoja dogme (J. H. Newman). Tradicija i Pravilo vjere. Nastanak simbola vjere: ispovijesti vjere u Novomu zavjetu te kod apostolskih otaca. Usporedba članaka Apostolskoga vjerovanja s Nicejsko-carigradskim.

VI. DOGMATSKO BOGOSLOVLJE

1. Trinitarna teologija: vjera u Trojedinoga Boga utemeljena je na biblijskoj objavi Staroga i Novoga zavjeta a njezin je konačni lik plod višestoljetnoga rasta vjerničkoga posvještenja sveobuhvatnosti biblijskoga govora o Bogu.
2. Kristologija: Isus Krist, Sin Božji i Sin čovječji, svojim je djelom i navještajem potvrdio svoje mesijansko poslanje. Crkva je definirala da je istobitan s Ocem, potpuni Bog i potpuni čovjek, jedincati posrednik između Boga i ljudi, otkupitelj i proslavljeni Spasitelj.
3. Teološka antropologija: čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju (Post 1,26), pozvan je nakon istočnoga grijeha i osobnih grijeha suobličiti se Kristu po Duhu Svetomu (2 Kor 3,18). Život milosti daruje mu slobodu djece Božje i vodi ga u eshatološko zajedništvo spasenja.
4. Sakramenti: pojedini sakramenti Crkve, koja je u Kristu opći sakrament spasenja, znak najtješnjega sjedinjenja s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda (LG 1.; 11.), jesu otajstveni događaji susreta s proslavljenim Kristom kao Božjim sakramentom.
5. Euharistija: otajstvo euharistije je spomen-čin Gospodinove smrti i uskrsnuća, sakramentalna žrtva i sveta gozba, u kojoj je istinski, tvarno i supstancijalno prisutan Krist Gospodin.

VII. MORALNO BOGOSLOVLJE

1. Norme moralnosti. O moralnoj normi općenito (pojam, vrste, kršćansko tradicionalno utemeljenje). Ljudska savjest – subjektivna norma (savjest kao zadnja obvezujuća instanca, biblijsko-teološki nauk o savjesti, vrste savjesti u djelovanju; kriva savjest). Moralni zakon – objektivna norma (pojam, definicija i vrste Zakona, naravni moralni zakon, Kristov zakon i njegove odlike, važnost i vrste ljudskih zakona).
2. Moralne krjeposti. Pojam i vrste krjeposti razboritosti (definicija, konstitutivni elementi, čini, stjecanje). Pavlovska teologija krjeposti razboritosti (dokimazein), razboritost i znakovi vremena. Krjepost pravедnosti kao opća i posebna krepost, odnos pravедnosti i prava, klasična podjela pravедnosti, povreda pravедnosti. Duhovna jakost-pojam, krivi pojmovi, stjecanje, vrhunac. Krjepost umjerenosti: osobine o pojam umjerenosti, novozavjetno uokvirenje, tjelesna askeza, post i nemrs, pojam trijeznosti.
3. Etika spolnosti: antropologija i ljudska spolnost: biološka, psihološka, dijaloška, društveno-kulturalna i otajstvena dimenzija spolnosti. Spolnost u kontekstu kršćanskog otajstva: poteškoće oko asimiliranja spolnosti u

kršćanstvo, izvorna kršćanska kozmovizija spolnosti, norme spolnoga morala u Svetomu pismu. Opći spolni moral: povijest spolnoga morala, fundamentalni spolni moral. Konkretni spolni moral: žena i kršćanski moral, homoseksualnost, antropologija i moral heterospolnog odnosa, masturbacija, spolne patologije i moral.

4. Ljubav, spolnost i plodnost u braku: definicija braka. Brak u Bibliji. Predbračni period. Antropologija i moral bračne ljubavi. Izvanbračni spolni odnosi. Kriza braka kao institucije. Stabilnost braka i razvod. Značenje i zadaća obitelji. Razlog obiteljske ustanove danas. Moralni stavovi i vrednote u obiteljskom životu. Odgovorno rađanje i kontracepcija. Prava djece (posvojenje). Vjerski i spolni odgoj.
5. Bioetika: opća i posebna: nastanak, širenje i definicije bioetike. Bioetički modeli (sociobiološki, liberalno-radikalni, pragmatično-utilitaristički, personalistički). Metoda istraživanja u bioetici. Laička/katolička bioetika. Antropocentrizam i biocentrizam. Ljudska osoba i njezino tijelo. Načela personalističke bioetike. Modeli odnosa liječnik-pacijent. Svetost života i kvaliteta života. Prenatalna dijagnostika. Ljudska prokreacija. Pobačaj. Tehničko-znanstveni i moralni vid umjetne oplodnje. Medicinski i moralni vid kontracepcije i sterilizacije. Presađivanje organa. Eutanazija, terapijsko nasilje i dostojanstvo smrti. Ovisnosti. Infekcija HIV-om.

VIII. PASTORALNO BOGOSLOVLJE

1. Nastanak i povijesni razvitak pastoralnoga bogoslovlja.
2. Pastoralno značenje Drugoga vatikanskog sabora i poimanje pastoralnih smjernica u Crkvi u Hrvatskoj. Pastoralna konstitucija *Gaudium et spes*. Nova evangelizacija i pastoral kulture.
3. Materijalni i formalni objekt pastoralnoga bogoslovlja. Metode pastoralnoga bogoslovlja.
4. Pastoral župne zajednice. Pastoralno programiranje crkvenoga rada.
5. Pastoral sakramenata. Pastoral braka i obitelji.

IX. EKUMENSKO BOGOSLOVLJE

1. Povijest ekumenskoga pokreta i nastanak Ekumenskoga vijeća Crkava.
2. Stav Katoličke Crkve o ekumenizmu do Drugoga vatikanskog sabora.
3. Dekret Drugoga vatikanskog sabora *Unitatis redintegratio*.
4. Katolička načela ekumenizma.
5. Enciklika pape Ivana Pavla II. *Ut unum sint*.

X. LITURGIKA

1. Osnove teologije liturgije. Definicija liturgije prema Drugomu vatikanskom saboru, simbol i obred, opseg i sadržaj slavlja, Crkva i liturgija, uloga Božje Riječi u liturgiji Crkve.
2. Povijest liturgije. Posebni naglasci iz općega pregleda povijesti liturgije od Novoga zavjeta pa do Drugoga vatikanskog sabora i poslijesaborske obnove. Pregled povijesti različitih zapadnih obitelji i obreda, osobito rimske liturgije.
3. Kristovo Otajstvo u liturgijskoj godini. Vrijeme kao *prostor* ostvarivanja Kristova vazmenoga otajstva, anamneza, Otajstvo, slavlje Kristovih otajstava u krugu liturgijske godine.
4. Liturgijski prostor i liturgijska umjetnost. Liturgijski prostor kao mjesto ostvarivanja Kristova vazmenoga otajstva, liturgijska žarišta, umjetnost i ikonografija. Glazba u liturgijskomu životu Crkve. Tradicija gregorijanskoga pjevanja u rimskoj Crkvi. Prijesaborski, saborski i poslijesaborski dokumenti XX. stoljeća o liturgijskoj glazbi. Hrvatska glazbena tradicija: glagoljaško i pučko pjevanje.
5. Teologija liturgijskih slavlja. Pojam sakramenta i sakramentalnoga slavlja, kristološki temelj sakramentalnosti, središnjost euharistije u cjelini sakramentalnoga života Crkve, krštenje, potvrda i euharistija kao otajstva pristupa kršćanstvu, teologija euharistijskoga slavlja: bogoslužje Riječi, bogoslužje stola, četiri euharistijske molitve.

XI. CRKVENA POVIJEST

1. Političko-religiozna pozadina nastajanja kršćanstva, početci Crkve, progoni kršćana, priznanje kršćanstva, odnos kršćana prema nekršćanima. Crkva u doba Konstantinove dinastije (306. - 361.), Valentinijanove (364. - 394.), Teodozijeve (394. - 455.) i Justinijanove dinastije (518. - 610.).
2. Seobe i pokrštenje narodâ. Papinska država. Istočni raskol, obnova Crkve, križarski ratovi i inkvizicija. Starovjekovna i srednjovjekovna krivovjerna. Raskol zapadnoga kršćanstva. Sekularizacija i Crkva. Crkveni sabori.
3. Avignonsko razdoblje (1309. - 1378.) i kriza jedinstva zapadne Crkve (1378. - 1418.). Obnova Crkve nakon Tridentskoga sabora. Tridesetogodišnji rat (1618. - 1648.) i Westfalski mir (1648.). Francuska revolucija i Crkva. Socijalno pitanje. *Questio Romana*. Crkva i totalitarizmi u XX. stoljeću.
4. Arheološki, epigrafički i diplomatski izvori za proučavanje nacionalne crkvene povijesti. Doseljenje i pokrštenje Hrvata. Crkva u doba narodne

dinastije. Ćirilo-metodska baština. Redovnici na hrvatskomu tlu.

5. Crkva u Hrvatskoj u doba turske i mletačke vladavine. Crkva u XVIII. stoljeću. Liberalizam i Crkva. Hrvatski narodni preporod. Hrvatski katolički pokret. Crkva u XX. stoljeću.

XII. KANONSKO PRAVO

1. Božji narod: obveze i prava vjernika laika, klerika i članova ustanova posvećenoga života. Hijerarhijsko uređenje Crkve: vrhovna Crkvena vlast, Rimski kurija, biskupi, biskupije i župe.
2. Kaznene mjere u Crkvi: kažnjavanje kažnjivih djela općenito, kazneni zakoni i kaznene zapovijedi, podložnici kaznenih mjera, kazne općenito, kazne za pojedinačna kažnjiva djela.
3. Priprava na ženidbu i ženidbene zapreke (dokumenti potrebni za ženidbu, ispit zaručnika i način utvrđivanja njihova slobodnog stanja, napovijedi, postupak za ženidbu, zabrane prisustvovanja (kan. 1071.), ženidbene zapreka, oprost od ženidbenih zapreka).
4. Ženidbena privola (definicija i odlike privole, nesposobnost za davanje ženidbene privole (kan. 1095.), okolnosti koje utječu na ženidbenu privolu: zabluda, zlonamjerna prijevarena, hinjena privola, uvjetna privola, prisila i strah).
5. Sakramenti kršćanske inicijacije (odredbe o materiji i formi sakramenata krštenja, potvrde i euharistije; redoviti i izvanredni djelitelji sakramenata kršćanske inicijacije; primatelji tih sakramenata; kumovanje na krštenju i potvrdi).

XIII. RELIGIOZNA PEDAGOGIJA I KATEHETIKA

1. Ciljevi i zadaće kateheze u procesu evangelizacije. Etimološko, tradicijsko i suvremeno značenje kateheze. Ciljevi religiozne zrelosti. Kateheza kao odgoj vjere. Temeljne zadaće kateheze.
2. Kateheza u službi trajnoga odgoja vjere. Oblici trajne kateheze. Svrha kateheze. Temeljne i ostale zadaće kateheze. Kriteriji za izlaganje evanđeoske poruke u katehezi.
3. Uloga i mjesto metode u katehetskoj komunikaciji. Teorije religioznoga razvoja. Metodčki sustavi, pristup umjetničkim slikama, rad s biblijskim tekstovima, projektna nastava u vjeronauku.
4. Identitet školskoga vjeronauka i župne kateheze. Program i ciljevi vjeronauka u osnovnoj školi (antropološki, teološki i društveno-kulturni razlozi). Sadržajni i metodološki temelji župne kateheze. *Celebratio catechetica*.
5. Vjeronauk i kateheza djece i predadolescenata. Obilježja dobi, ciljevi, metode i sadržaji vjeronauka, biblijska didaktika, HNOS u vjeronauku.